

Презентація уроку трудового навчання

Тема уроку: Короткі історичні відомості про культурний символ України – писанку, її місце в сучасному декоративно-ужитковому мистецтві. Техніки писанкарства (крашанка, крапанка, писанка з малюнками-символами).

Орнаменти писанкарства. Символи в писанкарстві.

Підготувала: вчитель трудового навчання
Донецької загальноосвітньої школи № 120
Мазур О.О.

Мета уроку:

- ознайомити з історичними відомостями про культурний символ України – писанку, її місце в сучасному декоративно-ужитковому мистецтві, символікою орнаментів, кольору;
- розвивати інтерес до пізнання народного мініатюрного живопису України;
- виховувати повагу до культурної спадщини народу, традиції, любов до прекрасного.

«Якби наш народ не створив нічого іншого, окрім писанок, то і цього було б досить, аби зайняти почесне місце у пантеоні цивілізованих націй».

В. Скуратівський

- Писанкарство - древнее народное искусство, связанное с дохристианскими обрядами встречи весны и начала нового года.
- Писанка - символ Солнца, любви, красоты, радости, возрождения новой жизни.
- Каждый элемент писанки символизирует древние космогонические представления наших предков, сохранившиеся со времен Трипольской культуры.

Великдень

- **Сейчас писанка стала символом радости и веры в светлое Воскресение Христово.**
- **Починають писанкарювати на свято Срітання (15 лютого). За традицією, писанки пишуть дівчата й жінки**
- **Писанок у їжу не вживають тому, бо їх ввіжіють оберегами. Їх тримають в оселі на почесному місці протягом багатьох років.**

Що не край - то звичай

- У Франції улюблені великодні солодощі - це вироби із шоколаду: яйця, білі й темні зайчики, курчата, рибки - символ Христа, і дзвони? Є така легенда, що у Велику п'ятницю дзвони з усієї Франції летять до Ватикану, щоб принести туди всю скорботу, яку християни відчують у день хресної смерті Ісуса. Повертаються дзвони у Великодню неділю, тому від п'ятниці до неділі всі дзвони Франції мовчать.
- У Європі діти дуже люблять на Великдень їсти: зайців! Шоколадних, правда. Батьки купують таких великодніх зайчиків і шоколадні яйця та ховають їх у садочку біля хати. Великоднього ранку діти біжать шукати солодощі.

Найбільша у світі писанка

- У канадському місті Вегревілі, провінції Альберта, велику частину населення якого становлять канадські українці, за проектом художника Павла Цимбалюка створено дванадцятиметровий пам'ятник українській писанці, що за розміром дорівнює триповерховому будинкові. Пасхальне яйце з алюмінію створене в 1974 році. Щороку в липні у цьому містечку відбувається Український фестиваль писанки.

Писанка

- Яйце декороване традиційними символами, які написані за допомогою воску й барвників. Кожний регіон України має певну особливість у розписуванні великодніх яєць. В Україні писанкарство збереглося завдяки майстрам старшого покоління у багатьох давніх осередках цього виду мистецтва. Значну роль у його розвитку відіграють сучасні писанкарі Тарас Городецький (1964 — 2006), Оксана Білоус, Марія Іванишин, Тетяна Коновал, Віра Манько, Люба Петруша (США), Зоя Сташук та багато інших.

Крашанки або галунки

- Пофарбовані в один колір яйця. Використовують круто зварене в лушпинні цибулі яйце, яке після цього набуває жовто-коричневого кольору різної інтенсивності. Іноді до них прив'язують листочки петрушки, які залишають на шкаралупі світлі відбитки. Найчастіше крашанки фарбують у червоний колір.

Крапанки

- Техніка схожа із розписом писанки, тільки замість нанесення писачком візерунків закрапуються воском місця на шкаралупі, що повинні залишитися незафарбованими

Драпанки або скробанки

- Яйця з видряпаними візерунками. Подібна техніка популярна в країнах Центральної і Східної Європи, зокрема у Польщі, Угорщині, Україні, Чехії.

Яйця з малюнками

- Великодні яйця з нанесеними на шкаралупу малюнками. Відомі в Німеччині, США, Угорщині, Хорватії та ін. країнах.
- Останнім часом для швидкого приготування великодніх яєць широко використовуються наліпки з різноманітними візерунками і малюнками.

Музей писанки в Коломиї

- Єдиний у світі музей писанки збудовано в місті Коломия. Частиною музею є пам'ятник писанці, висота якого сягає 13,5 метрів.

Витравлені яйця. Сламенки.

- Візерунки зроблені за допомогою техніки травлення.
- Великодні яйця, візерунки яких роблять із соломи. Цю традицію започатковано в Чехії та Словаччині, останнім часом опановують в Україні та інших країнах Східної Європи.

Яйця, обплетені дротом.

Яйця, розмальовані кольоровим ВОСКОМ

- Яйця, вкриті сіточкою-візерунком, сплетеним з дроту. Техніка поширена в Чехії, Словаччині та Угорщині, які зараз змагаються за звання батьківщини цього методу.
- З'явилися у деяких європейських країнах на початку ХХ ст. Вона близька до традиційної, але віск залишається на шкаралупі. Малюнок виходить рельєфний й різнокольоровий. Румуни вважають цей стиль власним винаходом. Техніка розпису кольоровим воском вже почала застосовуватися й в Україні.

Бісерні яйця. Скляні яйця.

- Яйця оздоблені бісером, який клеїться до шкаралупи воском чи клеєм або закріплюється методом сплетіння.
- Виготовлені зі скла великодні яйця. Поширені у США, Західній Європі. У Венеції виготовляються з муранського скла.

Яйця-вишивки

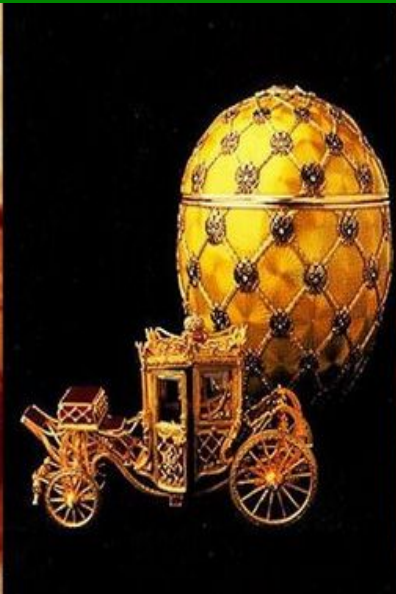
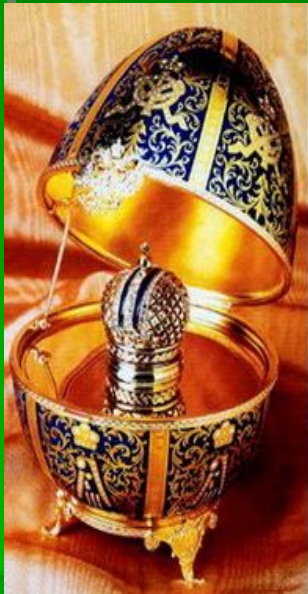
- Вишиті хрестиком великодні яйця. Техніка з'явилась у Німеччині. Спочатку майстри вишивали на канві, у яку замотували яйце, згодом наклеювали вишиті орнаменти на шкаралупу і, нарешті, скориставшись іншим винаходом німецьких майстрів — висвердлювати яйця бормашиною, почали вишивати на шкаралупі за допомогою тонкого дроту з ниткою. На рубежі ХХ-ХХІ ст. її засвоїли писанкарі з України, зокрема Інна Форостюк. Українські майстри, вишиваючи візерунки на яйці, на відміну від, наприклад, американських, не розрізають шкаралупу.

Перфоровані яйця

- Візерунки висвердлені за допомогою бормашини. Техніка з'явилась у Німеччині. Поширена в Чехії, а останнім часом також в Україні. Серед майстрів, які працюють у цій техніці, найвідомішими є Франц Гром зі Словенії і Горст Опіола з Німеччини.

Ювелірні яйця

- Яйця виготовлені з золота, срібла, коштовного каміння. До їх числа відносяться ювелірні яйця Карла Фаберже.

Великоднє яйце в техніці квілінг

У давнину існувала ціла система виготовлення писанок. Наші предки знали понад 20 різновидів техніки їхнього розмальовування. Нині побутують лише 5 з них, а символічних малюнків для писанок – понад 100.

Дерево життя

- Культ «дерева життя» був розповсюджений на всій Україні в усі часи. Він може мати вигляд троїстої гілочки, квітки з листям або квітучої гілки у вазоні
- Дерево життя – як космічне дерево – було символом стрижня, що з'єднує землю і небо, символом безперервного відродження природи і відновлення життя, емблемою невичерпної життєвої сили, гармонії, безсмертя.

Берегиня

- Глибокий символізм для слов'ян мала Берегиня (Оберега, Велика Богиня), яка зображувалась у вигляді жінки з піднятими вгору руками, – охоронниця домашнього вогнища, захисниця від напастей і повелителька людських долі. З часом Берегиня, яка уособлювала Велику Матір Світу, трансформувалась у тризуб або християнізований образ богородиці, яка молиться, – матір Христа, зберігши всі якості Вселенської Матері.

Символи, що сприяють багатому врожаю

символ зерна

грабельки

блискавка

символ землі

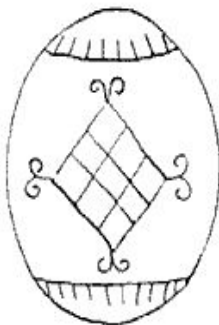
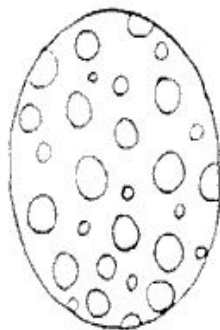
символ води

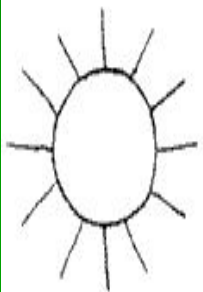
безконечник

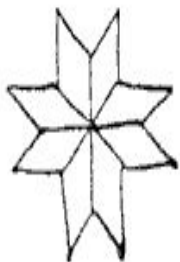
баранчі річки

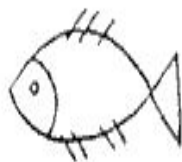
Символи здоров'я та довголіття

сонечко

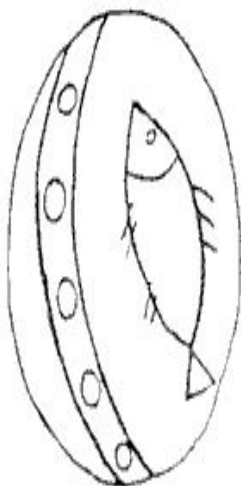
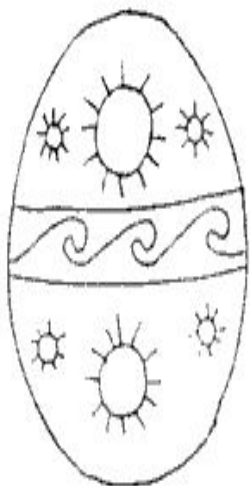
ружа

риба

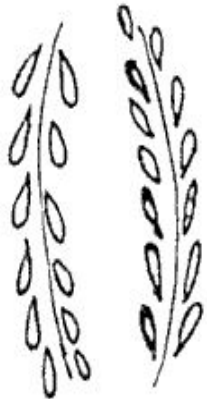
олень

Символи, що лікують

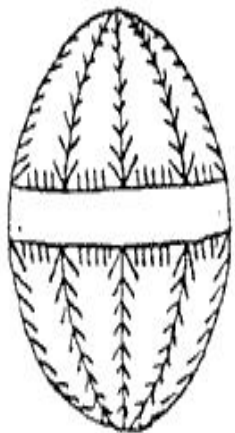
сосна

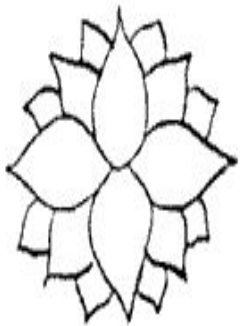
верба

соняшник

Символи, які сприяють народженню дітей

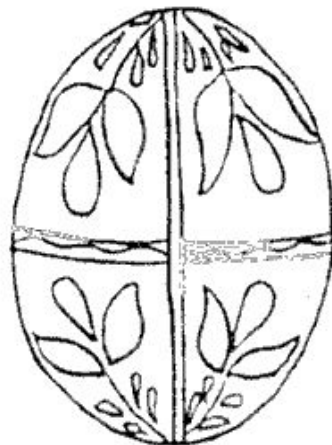
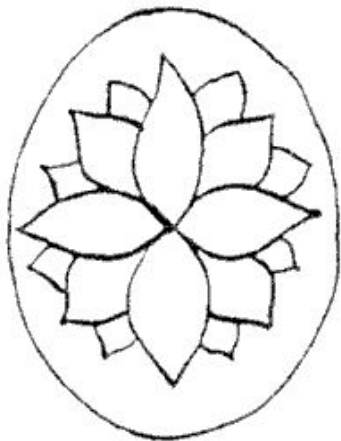
повна ружа

квітка

дзвіночок

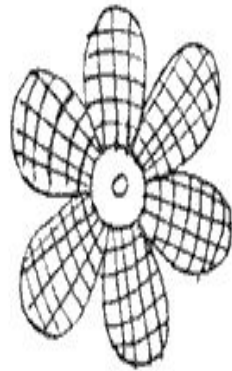
СИМВОЛИ КОХАННЯ

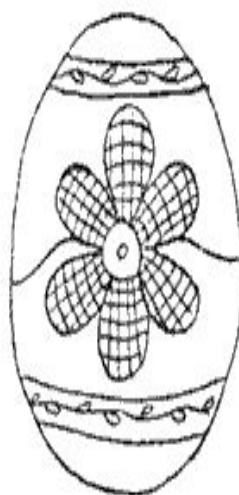
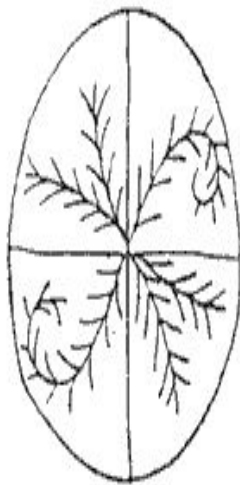
зовуля

смерека

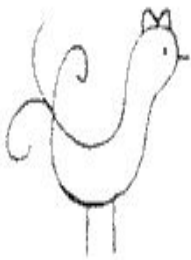
квітка

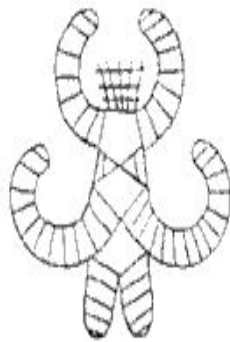
Символи-обереги

божа рука

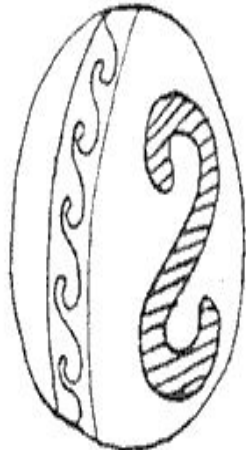
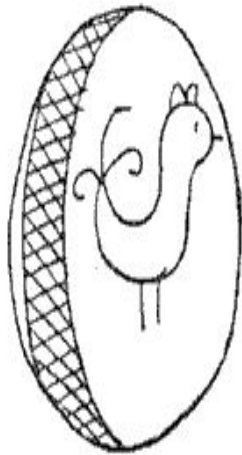
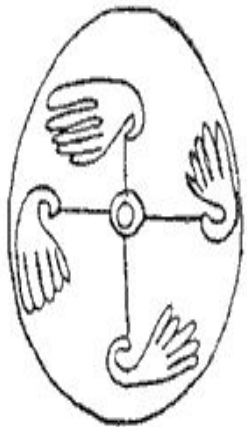
півень

берегиня

сигма-вузл

Символи-попередження

заячі вуха

ведмежі лапи

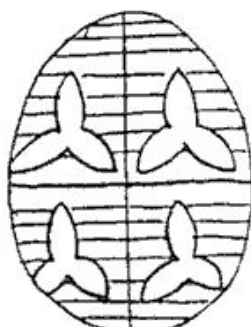
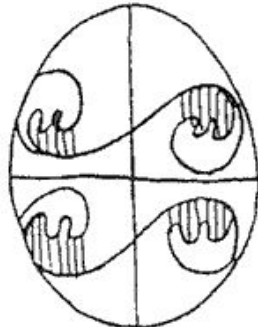
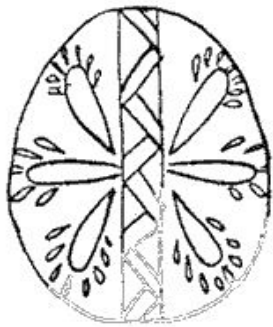
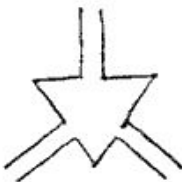
зуби вовка

вовчі ребра

дзьоб крука

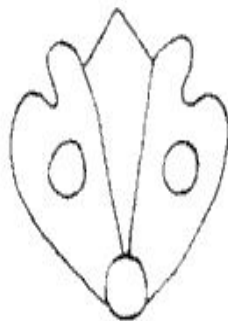
Символи сили і витривалості

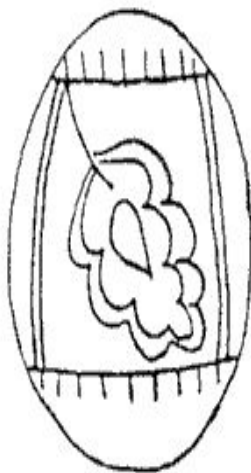
вербова гілка

лист

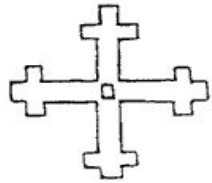
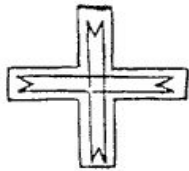
кашиновий лист

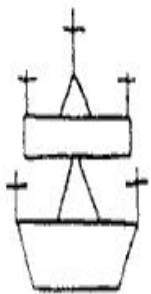
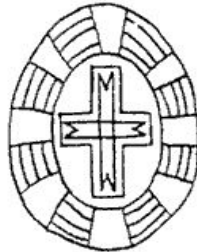
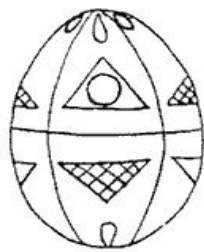
Християнські символи

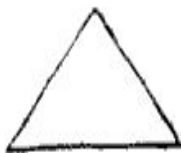
церква

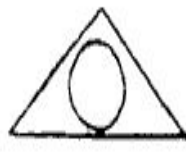
хрест – символ очищення

церква-вічність

свята трійця

боже око

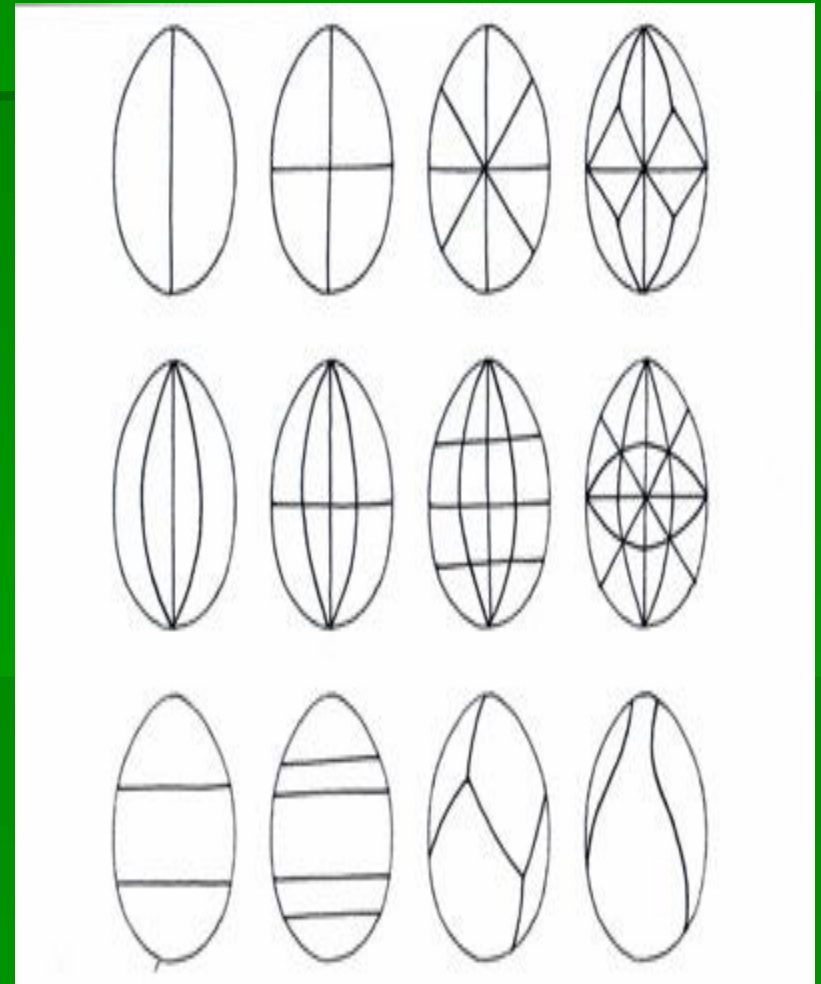
Символічне значення кольорів в писанці.

- **червоний** означав радість, життя, любов, надію;
- **червоний з чорним** символізували земні божества;
- **жовтий** – місяць, зірки, гарний урожай;
- **голубий** колір уособлював небо, повітря, здоров'я, силу;
- **зелений** символізував весну, відродження природи, багатство рослинного й тваринного світу;
- **коричневий** - колір родючої землі.

Композиційна схема розпису.

- Поділ на два передавав уявлення про два світи. На три ділили найчастіше по вертикалі, так позначали три небесних сфери. При поділі на чотири утворюється хрест, що означає чотири сторони світу.
- Класичний поділ півсфер на чотири частини, кожна з яких поділена на три, передає уявлення про чотири пори року з трьома місяцями. За іншими уявленнями світ ділився і на шість сторін. Таку просторову орієнтацію передає шестикутна зірка.
- Дуже цікавий поділ на сорок частин, так звані сорококлинці. Кожен клинець позначав якийсь вид людської діяльності або явище природи, а в християнському баченні - сорок днів посту.

Практична робота.

Виготовлення вітальної листівки до Великодня

Послідовності виконання роботи.

- а) користуючись роздавальним матеріалом, шаблоном, обрати композиційну схему розпису.(додаток 4, слайд 32);
- б) використовуючи солярні знаки, зооморфні, рослинні елементи, антропоморфні символи виконайте малюнок олівцем.(додаток 1, 2, 3);
- в) виконати малюнок у кольорі або застосовуй відомі тобі технології з аплікації, квілінгу;
- г) вирізати по контуру, підписати вітальну листівку.
- **Виконуй правила безпечної роботи з ножицями.**

Джерела

<http://uk.wikipedia.org/wiki>.

<http://www.bogmark.com.ua>

<http://traditions.org.ua/statti/pisanka.htm>.

<http://trudove.org.ua>

<http://blog.i.ua>

<http://www.liveinternet.ru>